

למי שייכים כספי ביטוח החיים- לילדים או לבנקים?

מערכת PsakDin.co.il
[יום שלישי 19 נובמבר 2013]

מאת: עו"ד אייל מרדיקס

לפסק הדין בעניין גוטליב ואח' נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ ואח'

האב נפטר וילדיו ביקשו לקבל את כספי ביטוח החיים שלו. אלא שלאחר מותו, עוקלו כספים אלה ע"י שלושה בנקים. האם זכות הבנקים גוברת על זכות הילדים? בכך עסק פסק דינו של בית משפט השלום בחיפה.

אדם ניהל פוליסות ביטוח חיים אצל מגדל ומנורה מבטחים. לאחר שנפטר, ביקשו ילדיו, המוטבים, לקבל את כספי הביטוח. בקשתם נענתה על ידי מגדל בשלילה ואילו מנורה כלל לא התייחסה אליהם. הסיבה שלוש הבנקים- פועלים, לאומי ודיסקונט, עיקלו את הכספים לאחר מות האב, במסגרת הליכים משפטיים שניהלו נגדו

הילדים, שטענו כי זכותם לקבל את הכספים גוברת על זכויות הבנקים המעקלים, הגישו עתירה להצהיר עליהם כבעלי הכספים. מנורה ומגדל הסכימו להעביר לילדים את הכספים אם בית המשפט יורה כן, בכפוף לכיסוי הלוואות שנטל מהן המנוח.

מה בין רכיב הסיכון לרכיב החיסכון?

במסגרת הדיונים בתיק, הגיעו הצדדים להסכמה, כי חברות הביטוח יעבירו לילדי המנוח את מלוא הסכומים שנצברו אצלו ברכיב הסיכון.

סגן הנשיא, השופט יעקב וגנר, קבע כי בניגוד לפוליסות ביטוח אחרות, כאשר מדובר על עיקול של ביטוח חיים, יש להפריד בין רכיב החיסכון לרכיב הסיכון (הריסק).

רכיב הסיכון, קבע השופט, לא ניתן לעיקול בשל העיקרון לפיו לא ניתן לעקל יותר ממה שיש לחייב בפועל. הכספים שנצברים ברכיב הסיכון, הסביר השופט, לא היו מעולם שייכים למנוח, מאחר שהם ניתנים לפרדיון רק עם מותו לעומת זאת, את רכיב החיסכון ניתן לעקל מאחר שהמבוטח יכול לממש אותו עוד בחייו.

בנק דיסקונט, המעקל היחיד שעמדתו הוצגה בפסק הדין, הסכים עם אבחנת השופט, וטען כי מאחר שכספי החיסכון ניתנים לעיקול, הרי שזכותו, כנושה-מעקל, גוברת.

התזמון חשוב

בפסק הדין, הסביר השופט וגנר, כי הסיבה לכך שכספי ביטוח חיים אינם נחשבים לנכסי עזבון, הינה לדאוג לביטחון הסוציאלי של משפחת המבוטח והציבור בכללותו.

"בהוצאת משאבים אלה מגדר העיזבון המדינה מעודדת את ההשקעה בהם ומבטיחה את עתיד המוטב לאחר פטירת המטיב. המוטב יזכה בכספים באופן מיידי, תוך חיסכון בפרוצדורות ובעלויות הכרוכות במימוש צוואה וללא תחולת חובות העיזבון על נכסים אלה. כך המוטב לא ייפול לנטל על החברה", כתב השופט

עם זאת, הוסיף השופט, כי כספים אלה יוחרגו מהעזבון רק אם התקבלו "עקב מותו של אדם". לכאורה, כספי חיסכון הם לא כספים שמתקבלים עקב מותו של אדם, כיוון שהמבוטח יכול למשוך אותם כשהוא חי. לכן, רכיב החיסכון כן נכלל בגדר העזבון, ונושי המנוח יכולים להיפרע מהם ואף להטיל עליהם עיקול. אך זאת, כל עוד העיקול או הגבייה בוצעו לפני שהמנוח נפטר.

במקרה זה, הבנקים לא טרחו להטיל את העיקולים לפני פטירת המנוח, ומרגע שהלך לעולמו- כספי רכיב החיסכון כבר לא שייכים לו, אלא למוטבים.

מאחר שהמוטבים אינם חבים לנושים מאומה, אין להם כל זכות לעקל את כספיהם. היחידות שיכולות לגבות חלק מהכספים הן חברות הביטוח, עבור כסוי ההלוואות שנטל המנוח

משכך, הצהיר השופט כי זכות הילדים גוברת על זכות הבנקים מכח העיקול, ולכן - על המבטחות להעביר את הכספים לילדים, בקיזוז ההלוואות שהמנוח נטל. הוצאות לא נפסקו.

להתעקש - חברות הביטוח לא תמיד צודקות

פסק הדין מראה כמה חשוב לקבוע מוטבים בפוליסות ביטוח, קופות גמל ופנסיה. פן נוסף של פסק הדין נוגע לנושים- אנו רואים כמה חשוב לפעול בהקדם להטיל עיקולים על נכסים ולא להתמהמה. עוד ובנוסף, חשוב שלא לקבל תשובה שלילית של חברת ביטוח או קופת גמל כמובנת מאליה, אלא להתעקש לקבל מידע על רכיב הריסק ורכיב החיסכון בפוליסה, ולהקפיד להתעקש שהעיקולים יוטלו על רכיב החיסכון.

לפסק הדין בעניין גוטליב ואח' נ' מגדל חברה לביטוח בע"מ ואח'

* הכותב הינו עורך דין העוסק בדיני ביטוח וניזקין.

**המידע המוצג במאמר זה הנו מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות ייעוץ ו/או חוות דעת משפטית. המחבר ו/או המערכת אינם נושאים באחריות כלשהי כלפי הקוראים, ואלה נדרשים לקבל עצה מקצועית לפני כל פעולה המסתמכת על הדברים האמורים

למדור: ביטוח

אתר המשפט הישראלי "פסקדין"

www.psakdin.co.il

הדפס